

VAR MUHAMMED GUDS PROFET?

För något år sedan ställde en imam frågan till mig om jag ansåg att Muhammed var en Guds profet. Frågeställningen var då helt ny för mig och kändes omtumlande. Profeter hade jag lite slentrianmässigt förknippat med Gamla Testamentet. Jag började fundera över vad en profet egentligen är. Jesus kallas ju av folket upprepade gånger en profet (t ex Matt 21:11, 46, Luk 7:16, 24:19, Joh. 6:14). En profet är en person som i världen bär fram ett budskap hämtat från Gud. En profet bär fram sitt budskap obekymrad om att vara politiskt korrekt. En profet är inte populistisk. En profet bär på en vision.

Islamofobin är en verklighet i vårt land, inte bara i Malmö. Centrum för samtidsanalys gjorde för ett par år sedan en undersökning som visade att 25 % av svenskarna inte vill bo granne med en muslim, en siffra som tycks ha ökat än mer sedan denna undersökning gjordes. Nu när islam är det näst efter Svenska kyrkan största trossamfundet i Sverige är det dags att vi i Svenska kyrkan börjar samtala om vår syn på Muhammed och islam.

För något år sedan ställde en imam frågan till mig om jag ansåg att Muhammed var en Guds profet. Frågeställningen var då helt ny för mig och kändes omtumlande. Profeter hade jag lite slentrianmässigt förknippat med Gamla Testamentet. Jag började fundera över vad en profet egentligen är. Jesus kallas ju av folket upprepade gånger en profet (t ex Matt 21:11, 46, Luk 7:16, 24:19, Joh. 6:14). En profet är en person som i världen bär fram ett budskap hämtat från Gud. En profet bär fram sitt budskap obekymrad om att vara politiskt korrekt. En profet är inte populistisk. En profet bär på en vision.

Jag kom fram till att "ja, Muhammed måste ses som Guds profet". Enligt islam var Muhammed Guds sändebud och talade på gudomligt uppdrag. De ord som nedtecknades i Koranen kom via en ängel från Gud. De anses ha förts vidare intakt utan skrivfel. Den diskussion om tolkningen av de olika läsararter och textvarianter vi har för till exempel Nya Testamentet finns inte inom islam. Muslimernas förhållande till Koranen är heller inte öppenhet för olika tolkningar på samma sätt som de kristna och judarna förhåller sig till Bibeln.

Muhammed intar en särställning inom islam som den siste store profeten. Efter honom finns ingen profet. Så kan jag inte se på Muhammed. Om en profet är en person som framträder på gudomligt uppdrag och bär fram ett budskap hämtat hos Gud har sådana profeter funnits i alla tider. Jag prästvigdes av en man som bar på en profetisk kallelse, Bo Giertz, och jag arbetade en gång med en annan profet som styrelseordförande på Ersta, Ingmar Ström. Båda bar med auktoritet fram ett budskap hämtat från Gud, men de var sinsemellan inte samstämmiga och jag höll inte med någon av dem om allt. Men jag respekterade båda för deras profetiska patos.

Att Muhammed skulle vara en av Guds profeter rimmar dåligt med vår exkluderande kristna tradition som återspeglas i den traditionella förståelsen av ord som "Jesus svarade: Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig." (Joh 14:6). Vi har utlagt detta ord som att tron på Jesus skall frälsa oss och den som inte har den tron är ställd utanför nåden. Vår exkluderande tradition tar sin utgångspunkt i ord

som blev aktuella i en kristen minoritetssituation där det gällde att hävda Kristus både mot en trängd judendom och en romersk monopolism.

Orden är riktade till judarna. Vad Jesus egentligen säger enligt Johannes är att vägen till Fadern går genom Kristus men inte när och inte hur. Och i samma andetag säger Jesus att det i hans Faders hus finns många rum. Jesu ord är alltså mer öppna för olika tolkningar än vad vi har gjort dem.

Hela Bibeln är fylld av spänningen mellan universalitet och partikularism, mellan generositet och exklusivitet. Ofta blir vi som arbetarna i vingården. Vi har tjänat länge och hängivet. Vi vill ha vår lön. Någon annan skall inte dela vår lön. Men det finns också en universalistisk tradition i Bibeln som breddar perspektivet. Israels profet Mose räddades till livet av en faraonisk prinsessa av den gammalegyptiska religionen och han uppfostrades i Faraos palats. Han gifte sig sedermera med dottern till Jetro, en icke-israelitisk stamhövding och överstepräst.

Psaltaren är fylld av lovsång till hela jordens Herre. Asaf och hans bröder lovsjöng Herren med orden "Tacka Herren, ty han är god, evigt varar hans nåd". (1 Krön 16:34). I Omajjadernas stora moské i Damaskus finns en minaret där enligt en folklig muslimsk tradition Jesus skall komma ned från himmelen för den stora slutstriden på jorden. Muslimernas Gud och muslimernas Jesus kan inte vara en annan Gud och en annan Jesus än de kristnas. Det finns bara en Gud och inte flera gudar. Det finns bara en Jesus och inte flera.

Muhammed talade med profetisk kallelse och kan därför inte vara någon annan Guds profet än Guds. Jag kan inte hålla med honom i allt, men jag måste respektera honom som utvald av Gud att föra fram ett gudomligt budskap.

Vi är mitt uppe i ett uppbrott från enhetssamhället, religiöst, kulturellt och språkligt. Vi måste bygga nya tankehus. Vi behöver öva oss i att ta den nya situation på allvar där det finns de som lever med Gud på ett annat sätt än vi. Som kyrka har vi en stor och viktig uppgift i att bekämpa islamofobin. En slapp attityd förleder somliga att oreflekterat nedvärdera muslimernas store profet. Vi måste vänja oss vid att göra tvärtom, att erkänna honom som en Guds profet, vilket inte betyder att vi kan ta till oss allt han sade.

(© Bengt Wadensjö, 2005.)